

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI
NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA
UNIVERSITETI**

INOMJON AZIMOV, ALISHER G‘OZIYEV

**ESKI O‘ZBEK TILI VA YOZUVI
PRAKTIKUMI FANIDAN
MUSTAQIL ISHLAR**

TA‘LIM YO‘NALISHI : 5141100 - O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
5140600 - TARIX

Toshkent — 2010

Mazkur uslubiy qoʻllanma pedagogika universitetlarining Oʻzbek tili va adabiyoti va Tarix yoʻnalishlari boʻyicha tahsil olayotgan talabalar uchun moʻljallangan. Qoʻllanmada talabalarning eski oʻzbek tili va yozuvi praktikumi fanidan olgan nazariy bilimlarini amalda mustahkamlash, oʻz ustida mustaqil ishlash maqsadi koʻzda tutilgan.

Tuzuvchilar: *f.f.n., dotsent, Azimov Inomjon*
oʻqituvchi Gʻoziyev Alisher

Masʼul muharrir: *f.f.n. Rahmatov Mardon*

Taqrizchilar: *filologiya fanlari doktori, professor H.Homidov*
filologiya fanlari nomzodi, dotsent
X.Maxamadaliyev

*Ushbu uslubiy qoʻllanma Nizomiy nomidagi Toshkent davlat
pedagogika universitetining ilmiy kengashi yigʻilishining 5-raqamli
bayonida nashr uchun tavsiya etildi 29.12.2009 yil.*

SO'Z BOSHI

Mustaqil ta'limni amalga oshirish bugungi kun ta'lim jarayonining muhim bo'g'inlaridan biri sifatida joriy etilgan bo'lib, uni tashkil qilish jarayonlari va uslublari yildan-yilga takomillashtirilmoqda. Mustaqil ta'lim talabalarning qo'shimcha bilim va ma'lumotlarga ega bo'lishi, o'z ustida ishlash malakasi va mas'uliyatining shakllantirilishi, mazkur jarayonda hosil qilingan turli malakalarning takomillashtirilib borilishi asnosida talabalarning kelgusida yetuk va malakali mutaxassislar bo'lib yetishishlari uchun asos bo'lishi lozim bo'lgan omillardan biri sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Fanning muayyan qismlarini o'rganish va o'zlashtirishni talabalar tomonidan mustaqil ravishda amalga oshirilishi mustaqil ta'limning mazmunini tashkil qilar ekan, uning tashkil etilishi, aniq maqsad va vazifalarni qo'yilishi hamda yo'nalishlarni aniqlanishi uning amalga oshirilishini osonlashtiradi. Ayni vaqtda talabalarning mustaqil ta'limni amalga oshirish jarayonida e'tibor berishi lozim bo'lgan asosiy jihatlar, mavzularning asosiy xususiyatlari, ularning tadqiq qilinishi va o'rganilish uslublari, mustaqil ishlarning tayyorlanish usullari va turlari, mavzularning mazmunidan kelib chiqqan holda mustaqil topshiriqlarning bajarilish turlarining xilma-xilligi talabalarning bu jarayonni to'liq bajarish va maqsadga erishishi imkoniyatlarini oshiradi.

Mustaqil ta'limni amalga oshirilishi jarayonida quyidagilarning bajarilishi zarur deb belgilanadi:

1. Mustaqil ta'limni tashkil qilish namunaviy va ishchi o'quv rejalariga mos ravishda amalga oshiriladi;
2. Mustaqil ta'limni tashkil qilish va uni amalga oshirish kafedra yig'ilishida ko'rib chiqilib, ma'qullanadi;
3. Mustaqil ta'limni tashkil qilish va mustaqil ta'lim uchun belgilangan mavzular fan dasturi va ishchi dasturda belgilangan tartibda ishlab chiqilib, tasdiqlanadi;
4. Mustaqil ta'lim uchun ajratilgan mavzular muayyan bir mavzuning biror qismini yoritib bergan holda umumiy tasavvur hosil qilish va ayni vaqtda bilim olish uchun yo'naltiriladi;
5. Mustaqil ta'limni tashkil qilishda mavzular yuzasidan adabiyotlar (manbalar) ro'yxatini oldindan talabalarga taqdim qilish;
6. Mustaqil ta'limni tashkil qilishda aniq maqsadni belgilanganligi va rahbar (o'qituvchi) tomonidan aniq topshiriq qo'yilishi;

7. Mustaqil ta'limni tashkil qilish jarayonida mustaqil ta'lim mavzularini tayyorlash shakllarining avvaldan belgilab berilishi (reja oddiy yoki murakkab) asosidagi konspekt, tezislar, xronologiya, jadvallar va boshqa shakllarda yozma, og'zaki yoki ijodiy ish (referat) tarzida;

8. Mustaqil ta'lim natijalarini rahbar (o'qituvchi) tomonidan tekshirish jarayoni (shakllari) va uning baholash tartiblari va ballar miqdorini talabalarga avvaldan taqdim qilinishi;

Mustaqil ta'lim natijalari talabalarga reyting asosida baholanishlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Har bir talaba o'zi bajarayotgan mustaqil ish natijalari qay tartibda baholanishi va qancha ballga ega bo'lishini oldindan bilishi shart. Mustaqil ta'limni tashkil qilishdan ko'zlangan asosiy maqsad talabalar bilimini boyitish va ularni kelgusida har tomonlama yetuk va malakali mutaxassislar bo'lib yetishishlari uchun zamin hozirlashdir.

Mustaqil ta'lim jarayonini tashkil qilish va uni amalga oshirish jarayonida har bir talaba o'ziga topshirilgan mustaqil ta'lim mavzusini belgilangan tartibda o'rganishi, tayyorlashi va bu jarayonda bevosita faol ishtirok etishi shartdir. Bu mustaqil ta'limni tashkil qilishdagi eng muhim omildir.

Mualliflar

MASHG'ULOT MATERIALLARINI BAJARISH USHUN METODIK TAVSIYALAR

1. Mustaqil ishni bajarishdan oldin darsliklardagi mavzularni chuqur mutolaa qilish va puxta o'zlashtirish zarur.
2. Mustaqil ish topshiriqlari alohida daftarga yoziladi.
3. Mustaqil ish topshiriqlari namunada berilgan shaklda to'liq bayon etilishi kerak.
4. Talaba mustaqil ish topshiriqlarida berilgan vazifalarni yaxshi tushunmasa o'qituvchi tomonidan tushuntiriladi.
5. Topshiriqlardagi yozilishi lozim bo'lgan bandlarni husnixat qoidasiga amal qilgan holda yozish kerak.
6. Talaba munfasil va muttasil harflar xususiyatlarini ilovada berilgan sxemalardan foydalangan holda bajarishlari mumkin.
7. To'liq bajarilmagan va noto'g'ri bajarilgan topshiriqlar o'qituvchi ko'magida nihoyasiga yetkaziladi.
8. Talaba matnni sharhlab (o'zlashgan so'zlarning yozilishi, lug'aviy va matndagi ma'nolarini izohlab berishi) o'qishi lozim.
9. Har bir mavzuga ajratilgan topshiriqlar belgilangan ballar orqali baholanib boriladi.
10. Semestr yakunida barcha nazorat topshiriqlari 15 balli tizimda baholanadi va to'plangan ballar talabaning umumiy baliga qo'shiladi.